

Vangistuskaristuse üleandmine teise riiki

Süüdimõistetul võib olla võimalus kanda vanglakaristust oma kodumaal. Kinnipeetava vangistuse kodumaale üleviimise eesmärgiks on soodustada tema rehabiliteerumist ühiskonda.

Võõras riigis määratud karistuse täideviimise üleandmist puudutavas asjas ei ole enam lubatud uurida, kas isik oli süüdi selles kuriteos, mille eest talle karistus määrati. Vangistuse täideviimise meetmete, nagu vanglast vabanemise suhtes, rakendatakse alati selle riigi seadusandlust, kus vangistuse täideviimine toimub.

Vangistuse üleandmine süüdimõistetule algatusel

Juhul kui kohtulikult karistatud isik soovib ise algatada vangistuskaristuse üleandmist kodumaale, võib kohtulikult karistatud isik teha seda vabas vormis kirjaga Kriminaalhooldusameti keskhaldusüksusele. Vangla personal võib saata kirja vangi eest. Samuti võivad kohtulikult karistatud isiku kodumaa pädevad ametivõimud esitada Soome justiitsministeeriumile või Kriminaalhooldusameti keskhaldusüksusele taotluse vangistuskaristuse üleandmise kohta. Kohtulikult karistatud isik võib siis pöörduda ka kodumaa ametivõimude poole üleandmise asja algatamiseks.

Vangistuse üleandmine Kriminaalhooldusameti algatusel

Soomes mõistetud vangistuskaristuse üleandmine teise riiki võidakse algatada Kriminaalhooldusameti algatusel. Sel juhul antakse kohtulikult karistatud isikule võimalus oma arvamuse avaldamiseks enne lahendite tegemist. Lõpliku Soomes tehtud üleandmisotsuse peale on kohtulikult karistatud isikul peaaesjalikult õigus kaevata Helsingi halduskohtusse. Muu riigi ametivõimude otsuse muutmist võib taotleda selle riigi seadusandluse kohaselt.

Vangistuse üleandmine Põhjamaade riikide vahel

Üleandmine ühest Põhjamaa riigist teise on võimalik, kui kohtulikult karistatud isik on täideviimise algamisel

- asjaomase Põhjamaa riigi kodanik, või
- ta elab alaliselt selles riigis, või
- kui kohtulikult karistatud isik, kuigi ei ole asjaomase riigi kodanik või ei ela seal alaliselt, mainitud ajal viibib selles riigis.

Lisaks on üleandmise tingimuseks, et

- kohtuotsus on täideviidav, ja
- täideviimise üleandmist võidakse vastavalt tingimustele pidada asjakohaseks, ja

- otsuse teinud riik nõustub üleandmisega, ja
- üleandmistootluse vastu võtnud riik nõustub üleandmisega.

Vangistuse üleandmine Soomest teise Põhjamaa riiki

Soomes mõistetud vangistuskaristus võidakse kanda teises Põhjamaa riigis. Asi algatatakse praktikas kohtulikult karistatud isiku avaldusega või Kriminaalhooldusametuse keskvalitsuse algatusel. Peaasjalikult kuulatakse kohtulikult karistatud isik ära enne üleandmisettepaneku saatmist teisele Põhjamaa riigile. Üleandmisettepaneku teisele riigile teeb Kriminaalhooldusametuse keskvalitsus. Teine Põhjamaa riik otsustab, kas ta võtab vangistuse täideviimise vastu. Muutusetootlusprotsess kulgeb selle teise Põhjamaa riigi seadusandluse järgi.

Vangistuse üleandmine teisest Põhjamaa riigist Soome

Teises Põhjamaa riigis mõistetud karistus võidakse üle anda Soome. Taotlus peab saabuma Kriminaalhooldusametuse keskvalitsusele teise Põhjamaa riigi pädevalt ametivõimult. Kriminaalhooldusametuse keskvalitsus lahendab, kas üleandmistootlusega nõustatakse. Peaasjalikult kuulatakse kohtulikult karistatud isik ära enne üleandmisotsuse tegemist. Juhul kui Kriminaalhooldusametuse keskvalitsus nõustub teise Põhjamaa riigi tehtud ettepanekuga üleandmise kohta, võib otsuse muutmist taotleda kaevates Helsingi halduskohtult.

Hiljem selgitatavat EL-i riikide vahelist üleandmistoimingut ei rakendata Soome ja muude Põhjamaa riikide vahelistes vangistuskaristuste üleandmistes.

[Seadus Soome ja muude Põhjamaa riikide vahelisest koostööst kriminaalkaristuste täideviimisel \(326/1963\) \(finlex.fi\) ja määrus \(620/1964\)](#)

Teave vangistuse täideviimise kohta Põhjamaades

- [Rootsi vanglateenistus - Kriminalvården i Sverige \(kriminalvarden.se\)](#)
- [Taani vanglateenistus - Direktoratet for Kriminalforsorgen \(kriminalforsorgen.dk\)](#)
- [Norra vanglateenistus - Kriminalomsorgen i Norge \(kriminalomsorgen.no\)](#)
- [Islandi vanglateenistus o - Fængelsismálastofnun ríkisins \(fangelis.is\)](#)

EL-i liikmesriikide vahelised vangistuskaristuse üleandmised

EL-i liikmesriikide vahelistes vangistuse üleandmistes kohaldatakse nii öelda EL-i kohtulikult karistatud isikute üleandmise raamotsust ja raamotsuse täideviimisotsust.

Karistus võidakse üle anda sellesse EL-i liikmesriiki,

- mille kodanik kohtulikult karistatud isik on ja kus ta elab, või
- kuhu ta on välja saadetud kohtuotsusest tulenevalt, või
- kuhu tahes mujale EL-i liikmesriiki, mis annab oma nõusoleku.

Lisaks üleandmine eeldab, et

- kohtuotsus on jõustunud, ja
- otsuse teinud riik nõustub üleandmisega, ja
- üleandmistootluse vastu võtnud riik nõustub üleandmisega, ja

- üleandmisega võidakse edendada kohtulikult karistatud isiku võimalusi ühiskonda rehabiliteerumiseks pärast vabanemist, ja
- kohtulikult karistatud isik on nõustunud üleandmisega.

Kohtulikult karistatud isiku nõusolek ei ole siiski üleandmise eeldus (raamotsus artikkel 6), kui

- vangistus antakse üle liikmesriiki, mille kodanik ta on ja kus ta elab, või
- vangistus antakse üle liikmesriiki, kuhu ta on otsustatud tagasi saata või välja saata kohtuotsusest tulenevalt, või
- vangistus antakse üle liikmesriiki, kuhu kohtulikult karistatud isik on põgenenud või muidu tagasi läinud otsuse teinud riigis oleva kriminaalmenetluse või kohtuotsuse tõttu.

Vangistuse üleandmine Soomest teise EL-i riiki

Soomes mõistetud vangistuskaristus võidakse kanda teises EL-i liikmesriigis. Asi algatatakse praktikas kohtulikult karistatud isiku avaldusega, Kriminaalhooldusasutuse keskhaldusüksuse algatusel või teise EL-i liikmesriigi algatusel. Peaasjalikult kuulatakse kohtulikult karistatud isik ära enne üleandmisettepaneku saatmist teisele EL-i liikmesriigile. Ettepaneku vangistuskaristuse üleandmise kohta teise liikmesriiki teeb Kriminaalhooldusasutuse keskhaldusüksus. Teine EL-i liikmesriik otsustab, kas ta võtab vangistuse täideviimise vastu. Muutusetootlusprotsess kulgeb mõlemas riigis siseriikliku seadusandluse järgi.

Vangistuse üleandmine teisest EL-i riigist Soome

Teises EL-i liikmesriigis mõistetud karistus võidakse üle anda Soome. Kohtulikult karistatud isik võib ise taotleda üleandmist Soome, Kriminaalhooldusasutuse keskhaldusüksus võib teha asja kohta ettepaneku teisele EL-i liikmesriigile või üleandmine võidakse muidu algatada teise EL-i liikmesriigi oma menetluses. Ise vangistuse üleandmist puudutav taotlus peab saabuma Kriminaalhooldusasutuse keskhaldusüksusesse teise EL-i liikmesriigi pädevalt ametivõimult. Kriminaalhooldusasutuse keskhaldusüksus lahendab, kas taotlusega nõustutakse. Peaasjalikult kuulatakse kohtulikult karistatud isik ära enne üleandmisotsuse tegemist. Kriminaalhooldusasutuse keskhaldusüksuse üleandmisotsuse peale on muutusetootlusõigus Helsingi halduskohtusse.

Kohtulikult karistatud isikute üleandmine raamotsuse täideviimisotsus: [Seadus kohtulikult karistatud isikute üleandmist Euroopa Liidus puudutava raamotsuse seadusandluse alla kuuluvate sätete siseriikliku täideviimise ja raamotsuse rakendamise kohta 1169/2011 \(euopris.org\).](#)

Kohtulikult karistatud isikute üleandmine raamotsus: [Nõukogu raamotsus vastastikuse tunnustamise põhimõtte kohaldamise kohta kriminaalasjades tehtud kohtuotsuste suhtes, millega määratakse vabadusekaotuslikud karistused või vabaduse kaotust piiravad meetmed, nende Euroopa liidus täideviimise eesmärgil \(2008/909/YOS\) \(finlex.fi\)](#)

[Süüdimõistetute üleviimist puudutava raamotsuse rakendamine EL-i liikmesriigis \(eur-lex.europa.eu\)](#)

Vangistuse üleandmised muudesse riikidesse

Põhjamaade riikide või EL-i väljaspoolsete riikide ja Soome vahelistes vangistuskaristuste üleandmistes rakendatakse Soomes seadust rahvusvahelisest koostöös teatud kriminaalõiguslike karistuste täideviimisel (21/1987) ja määrust (22/1987). Riikide vahel üleandmistes rakendatakse Euroopa nõukogu kohtulikult karistatud isikute üleandmist puudutavat konventsioon (SopS 13/1987) ja selle lisaprotokolli (SopS 42/2001), kui riigid on need ratifitseerinud. Muidu rakendatakse riikide kahepoolset lepingut üleandmistest või üleandmine võidakse teostada diplomaatilisi teid mööda nõu pidades.

Seaduse 21/1987 kohaselt on üleandmise eelduseks, et

- kohtulikult karistatud isik on vastu võtva riigi kodanik või tal on kodukoht selles riigis või kohtulikult karistatud isik viibib selles riigis,
- kohtuotsus on jõustunud,
- tegu, mille eest karistus määratud on, on või oleks Soomes samalaadsetes tingimustes tehtuna Soome seaduse kohaselt kuritegu (nõ. kahepoolse karistatavuse tingimus) ja ka vastupidi ehk Soomes karistatav tegu oleks karistatav ka üleandmise vastu võtvas riigis,
- otsuse teinud nõustub üleandmisega
- üleandmistaoitluse vastu võtnud riik nõustub üleandmisega, ja
- kohtulikult karistatud isik nõustub üleandmisega.

Seaduse 21/1987 kohaselt kohtulikult karistatud isiku nõusolek ei ole siiski üleandmise tingimuseks, kui

- karistus antakse üle riiki, kuhu kohtulikult karistatud isik on põgenenud või muidu seal hoiab kõrvale vangistuse täidesaatmisest, või
- kohtulikult karistatud isik on kõnealuse vangistuskaristuse või selleni viinud kuriteo tõttu määratud tagasi saatmisele või väljasaatmisele Soomest.

Vangistuse üleandmine Soomest muusse riiki

Soomes mõistetud vangistuskaristuse üleandmine teise riiki algatatakse kohtulikult karistatud isiku taotlusel, Kriminaalhooldusametuse keskvaldusüksuse algatusel või teise riigi algatusel. Peaasjalikult kuulatakse kohtulikult karistatud isik ära üleandmisasjas. Soome justiitsministeerium otsustab üleandmise ettepaneku tegemise kohta teisele riigile, kes otsustab, kas ta võtab vangistuse täideviimise vastu. Muutusetaotlusprotsess kulgeb mõlemas riigis siseriikliku seadusandluse järgi.

Vangistuse üleandmine muust riigist Soome

Teises riigis mõistetud vangistuskaristuse Soome üleandmist võib kohtulikult karistatud isik taotleda ise kas teises riigis või taotledes seda Soome justiitsministeeriumilt, justiitsministeerium võib teha asja kohta algatuse või üleandmine võidakse algatada teise riigi oma menetluses. Ise karistuse üleandmist puudutav taotlus peab tulema Soome justiitsministeeriumile teise riigi pädevalt ametivõimult. Justiitsministeerium lahendab, kas taotlusega nõustutakse. Peaasjalikult kuulatakse kohtulikult karistatud isik ära enne üleandmisotsuse tegemist. Justiitsministeeriumi üleandmisotsuse saab edasi kaevata Helsingi valduskohtusse.

[Link justiitsministeeriumi lehekülgedele: Kohtulikult karistatud isikute üleandmine \(oikeusministerio.fi\)](#)

[Seadus rahvusvahelisest koostöös teatud kriminaalõiguslike karistuste täideviimisel \(21/1987\) \(finlex.fi\).](#)

Vangi õigus saada õigusabi

Kohtulikult karistatud isikul on õigus kasutada üleandmisasjas abistajat või riigi varadest kinnimakstavat kaitsjat. Juhul kui vangil ei ole abistajat, aga ta soovib seda, aitab vangla personal leida abistaja / kaitsja. Kohtulikult karistatud isiku palvel teeb Soomes justiitsministeerium või Kriminaalhooldusamet keskhaldusüksus otsuse riigi varadest kinnimakstava kaitsja kohta.

Välismaalasest vangil on õigus pöörduda diplomaatilise saatkonna või konsulaarsaatkonna poole. Vangla personal aitab vangil leida lähima saatkonna kontaktandmed. Vangi saatkonda adresseeritud saadetised peab vangla personal viivitamata edasi toimetama. Vangile antakse vanglas võimaluste kohaselt tõlkeabi.

Lisateavet

Kriminaalhooldusameti täitmisüksuse rahvusvahelise täitmise kohta saab e-posti aadressil info [**kvtp.rise@om.fi**](mailto:kvtp.rise@om.fi)